

Perusopetuslain (2025) mukaiset muutokset oppimisen tuen järjestelyihin esiopetuksessa

SIVLA 21.05.2025 § 35
165/12.00.01/2025

Opetus- ja kulttuuriministeriön valmisteleman perusopetuslain muutoksen seurauksena oppimisen tuki uudistuu esi- ja perusopetuksessa. Lainsäädännön muutos tulee pääosin voimaan 1.8.2025. Oppimisen tuen uudistus ei muuta varhaiskasvatuksessa annettavaa tukea. Perusopetuslain ja siihen liittyvien lakien muutoksesta johtuen esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet on päivitetty. Ensisijaisesti muutokset opetussuunnitelman perusteissa liittyvät oppimisen tukea käsittelevän luvun uudistamiseen kokonaan.

Lapsella, jolla on vaikeuksia osallistua esiopetuksessa annettavaan opetukseen, on oikeus saada ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja lapsikohtaisia tukitoimia oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tueksi. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja lapsikohtaiset tukitoimet järjestetään inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Riittävän varhain aloitetut ryhmäkohtaiset tukimuodot tukevat lapsia oppimisessa ja esiopetukseen osallistumisessa. Lapsikohtaiset tukitoimet suunnitellaan, järjestetään ja päätetään lapsen edun mukaisesti viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat riittämättömiä. Lapsen edun selvittäminen edellyttää lapsen näkemyksen huomioon ottamista kaikissa häntä koskevissa asioissa. Lapsen näkemys otetaan huomioon lapsen iän ja kehityksen mukaisesti.

Uudistetun perusopetuslain 20 b §:n mukaan opetuksen järjestäjän on varmistettava **oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt** ja järjestettävä ryhmäkohtaisia tukimuotoja osana esi- ja perusopetuksen toimintaa. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ovat osa esiopetuksen kaikkea toimintaa. Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä ja ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla pyritään ennaltaehkäisemään vahvempien tuen tarpeiden muodostumista toteuttamalla ryhmässä sellaisia opetusjärjestelyjä ja tukimuotoja, joista hyötyvät useat lapset. Näin tuetaan kaikkien lasten yhdenvertaista oikeutta oppimiseen ja turvataan lapsille sopivat opetuksen järjestämiseen ja oppimisen tuen tarpeisiin perustuvat järjestelyt.

Pedagogisiin järjestelyjä ovat:

- Päivittäisten ja muiden säännöllisesti toistuvien toimintojen sekä lapselle selkeän ja ennakoitavan päivärytmin luominen
- Sensitiiviset ja saavutettavat vuorovaikutus- ja kommunikointitavat ovat osa oppimisen edellytyksiä tukevia pedagogisia ratkaisuja. Esim. puhetta tukevat ja korvaavat kommunikointimenetelmät, kuten viittomat, kuvat tai erilaiset teknologiset ratkaisut
- Yhteiset ja johdonmukaiset pedagogiset työtavat sekä menetelmien käyttö sekä erilaiset eriyttämisen muodot.

Pedagogisilla järjestelyillä ja tarvittavien ryhmäkohtaisten apuvälineiden käytöllä pyritään siihen, että kaikki lapset pääsevät osaksi vertaisryhmän toimintaa.

Rakenteellisilla järjestelyillä mahdollistetaan tarvittaessa pedagogisten järjestelyiden toteuttaminen ryhmässä. Rakenteellisiin järjestelyihin kuuluu:

- Tilojen esteettömyyttä edistävien järjestelyjen toteuttaminen lapsiryhmän tarpeiden mukaisesti
- Ryhmän lapsimäärän pienentäminen sekä henkilöstön mitoittamiseen ja/tai rakenteeseen liittyvät ratkaisut, jotta esiopetukselle asetetut tavoitteet voidaan ryhmässä saavuttaa. Ryhmässä voi työskennellä esimerkiksi avustavaa, ryhmäkohtaista henkilöstöä.
- Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että henkilöstöllä on riittävä osaaminen lapsen tuen tarpeen havaitsemiseen ja sen toteuttamiseen liittyen. Henkilöstön osaamista voidaan vahvistaa muun muassa täydennyskoulutuksen ja erityisopettajan antaman konsultaation avulla.

Esiopetuksessa toteutetaan **ryhmäkohtaisia tukimuotoja** esiopetuksen toiminnalle luonteenomaisella tavalla. Etenkin erityisopettajan opetus muun opetuksen yhteydessä on esiopetuksessa tärkeä tukimuoto. Se voidaan toteuttaa joko muun opetuksen yhteydessä tai joustavasti muodostetuissa pienryhmissä. Esiopetuksessa opetuksen järjestäjän tulee huolehtia riittävästä erityisopettajan opetusresursseista ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamiseksi.

Opettajan antaman yleisen tukiopetuksen tavoitteena on tukea lasten oppimista ja esiopetukseen osallistumista. Esiopetuksessa yleinen tukiopetus tarkoittaa:

- Esiopetusryhmän toiminnan eriyttämistä, ja sitä annetaan pääsääntöisesti joustavissa pienemmissä ryhmissä esiopetusryhmän lasten tuen tarpeiden mukaisesti.
- Yleinen tukiopetus kohdentuu ensisijaisesti oppimiskokonaisuuksiin.
- Yleistä tukiopetusta järjestetään pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti ja suunnitelmallisesti ja sitä annetaan niin usein, kuin on tarpeen. Sitä voidaan antaa myös ennakoivasti ja sillä voidaan vastata lasten sairaspotilaista johtuviin lyhytaikaisiin tuen tarpeisiin.
- Yleistä tukiopetusta antaa ensisijaisesti esiopetusryhmästä vastuussa oleva opettaja.
- Yleistä tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja samanaikaisesti yhteisopetuksena. Opettajien yhteistyö yleisen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

Opettajan antaman opetuskielen tukiopetuksen tavoitteena on lasten opetuskielen taidon vahvistaminen, mikä tukee lasten oppimista ja

esiopetukseen osallistumista. Opetuskielen tukiopetus on kielitietoista opetusta. Opetuskielen tukiopetusta järjestetään:

- Pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti ja suunnitelmallisesti lasten tarpeiden pohjalta siten, että mahdollisimman moni lapsi voi hyötyä siitä.
- Opetuskielen tukiopetusta voidaan antaa samanaikais- tai yhteisopetuksena.
- Sitä annetaan osana esiopetuksen opetusta niin usein, kuin on tarpeen.
- Opetuskielen tukiopetusta antaa ensisijaisesti esiopetusryhmästä vastuussa oleva opettaja. Opetuskielen tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja.
- Opettajien yhteistyö opetuskielen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää. Opetuskielen tukiopetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan kielitietoisien sekä suomi/ruotsi toisena kielenä - opetuksen näkökulmat.

Erityisopettajan antamalla opetuksella muun opetuksen yhteydessä tarkoitetaan erityisopettajan antamaa ja erityispedagogiseen osaamiseen perustuvaa opetusta, joka tukee oppimista ja esiopetukseen osallistumista. Erityisopettajan antamalla opetuksella tarkoitetaan:

- Sellaisen opettajan antamaa opetusta, jolla on erityisopettajan kelpoisuus.
- Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä kohdennetaan sellaisiin koko ryhmän tasolla havaittuihin tuen tarpeisiin ja vaikeuksiin, joihin voidaan vaikuttaa erityisopettajan samanaikais- tai yhteisopetuksena tarjotulla tuella ja opetuksella.
- Toteutetaan koko esiopetusryhmän kanssa, mutta se mahdollistaa opetuksen myös pienemmille lapsiryhmille. Ryhmien koko perustuu havaittuun tarpeeseen ja ryhmiä muodostetaan joustavasti.

Erityisopettaja voi antaa myös konsultaatiota, joka kohdentuu ryhmässä toimivalle opettajalle ja muulle henkilöstölle. Konsultaatio on neuvon kysymistä, opetushenkilöstön keskinäistä neuvottelemista ratkaisun löytämiseksi sekä erityisopettajan antamaa neuvontaa opettajalle tai henkilöstöön kuuluvalla henkilöllä lapsia tai opetusta koskevissa asioissa. Erityisopettajan konsultaatio voi liittyä myös esiopetusryhmässä toteutettavaan erityisopettajan antamaan opetukseen, ja konsultaatiolla vahvistetaan tällöin esimerkiksi opettajan ja henkilöstön osaamista tai sovitaan yhteisistä periaatteista samanaikais- ja yhteisopetusta koskien.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarkoituksena on mahdollistaa jokaiselle esiopetuksen oppilaalle opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttaminen ja opetukseen osallistuminen. **Lapsikohtaisia tukitoimia** annetaan tuen tarpeen arvioinnin perusteella. Lapsikohtaisista tukitoimista tulee tehdä tuen tarpeen arviointiin perustuva suunnitelma sekä hallintopäätös. Silloin, kun lapsen opettajat yhteistyössä kasvatushenkilöstön kanssa katsovat, että ryhmäkohtaiset tukimuodot

ovat riittämättömiä tukemaan lapsen oppimista ja osallistumista esiopetukseen, käynnistyy lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointi. Myös huoltajat voivat tuoda esiin havaintonsa ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävydestä.

Lapsikohtaisten tukitoimien suunnittelussa on mahdollista hyödyntää myös muuta kuin esiopetuksen järjestämispaikan erityisopettajan konsultaatiota, esimerkiksi Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin konsultaatiota sekä sairaalaopetuksen konsultaatiopalvelua.

Lapsikohtaisia tukitoimia esiopetuksessa ovat:

1. Erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä. Opetuksen etenemisen lähtökohtana oppilaan yksilölliset tarpeet. Esiopetuksessa erityisopettajan antama opetus voitaisiin toteuttaa oppilaan omassa esiopetusryhmässä muun opetuksen yhteydessä oppilaan yksilölliset tarpeet huomioiden tai osa-aikaisesti pienryhmässä.
 - Säännöllisellä erityisopettajan antamalla opetuksella osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoitetaan vain erityisopettajan antamaa opetusta.
2. Erityisopettajan opetus erityisryhmässä. Esiopetuksen järjestäminen kokonaan erityisryhmässä oppilaan tuen tarpeen sitä edellyttäessä.
3. Oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä henkilökohtaiset apuvälineet POL 31 § nojalla annettuina.
 - Lapsikohtaisilla tulkitsemis- ja avustajapalveluilla tarkoitetaan sellaisia palveluja, jotka ovat edellytys sille, että oppilas voi osallistua opetukseen ja saavuttaa opetussuunnitelman tavoitteet. Näillä voidaan tarkoittaa esimerkiksi henkilökohtaisten kommunikaatiovälineiden hyödyntämistä osana oppilaan opetusta.
 - Esiopetuksessa yksilökohtaiset avustajapalvelut tulevat kyseeseen tilanteessa, joissa muut osana esiopetuksen perustoimintaa järjestettävät oppimista ja osallistumista tukevat järjestelyt ja mahdollinen ryhmäkohtainen avustaja eivät tue riittävästi oppilaan osallistumista esiopetukseen ja opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamista.

Lapsikohtaiset **tulkitsemis- ja avustajapalvelut ja apuvälineet** mahdollistavat lapsen osallistumisen esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaiseen opetukseen. Tulkitsemispalveluilla tarkoitetaan viittomakielellä tai muilla kommunikaatiomenetelmillä annettavia tulkitsemispalveluita. Oikeus tulkitsemispalveluun on lapsilla, joilla on kuulovamma, kuulonäkövamma tai puhevamma, ja jotka tarvitsevat palvelua esiopetukseen osallistumiseksi. Tulkitsemispalvelut järjestetään

lapsen tarpeiden mukaan. Lapsikohtaiset avustajapalvelut tulevat kyseeseen tilanteessa, jossa muut oppimista ja osallistumista tukevat järjestelyt ja ryhmäkohtainen avustava henkilöstöresurssi eivät tue lapsen yhdenvertaista osallistumista esiopetukseen. Lapsikohtainen avustaja tukee lapsen osallistumista ryhmän toimintaan yhdessä ryhmän muun henkilöstön kanssa. Avustaja voi esiopetustoiminnan aikana auttaa myös muita lapsia, jotta esiopetuksen opettaja voi opettaa lasta hänen yksilölliset tarpeensa huomioiden. Apuvälineillä tarkoitetaan esiopetukseen osallistumisen edellyttämiä tarpeellisia apuvälineitä, joiden avulla tuetaan lapsen mahdollisuuksia oppia ja toimia esiopetusryhmässä opetukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Opetukseen osallistumisen edellyttämät apuvälineet järjestetään lapsen tarpeiden mukaan hänen käyttöönsä ryhmä- ja henkilökohtaisesti. Apuvälineet ovat osa opetusvälineitä. Lääkinnälliseen kuntoutukseen tarvittavia apuvälineitä ei järjestetä lapsikohtaisena tukitoimena.

Lapsikohtaisten tukitoimien toteuttamisessa tulee tehdä opettajien ja esiopetusryhmän muun henkilöstön välistä yhteistyötä, ja se voi edellyttää erityisopettajan konsultaatiota. Tukitoimien suunnittelussa voidaan hyödyntää myös muiden asiantuntijoiden kuin esiopetuksen toimipaikan erityisopettajan konsultaatiota. Tästä päätetään opetuksen järjestäjän ohjeiden mukaisesti.

Monialaista yhteistyötä tehdään tarvittaessa lapsikohtaisten tukitoimien suunnittelussa ja toteuttamisessa. Tämä ei kuitenkaan ole edellytys tukitoimien toteuttamiselle.

Valmistelija:	Sivistysjohtaja Pekka Lintonen, puh. 050 339 3675 Oppimisen tuen koordinaattori, erityisopettaja Soile Hakala, puh. 050 345 4658
Esittelijä:	Sivistysjohtaja
Päätösehdotus:	Sivistyslautakunta hyväksyy Tammelan esiopetuksen oppimisen tuen järjestelyt toteutettavaksi 1.8.2025 alkaen.
Käsittely:	Oppimisen tuen koordinaattori Soile Hakala saapui kokoukseen klo 17:44 esittelemään asiaa lautakunnalle ja hän esitteli tässä kohtaa myös asian nro 36; Perusopetuslain (2025) mukaiset muutokset oppimisen tuen järjestelyihin perusopetuksessa. Soile Hakala poistui kokouksesta klo 18:15 ennen päätöksen tekoa.
Päätös:	Päätösehdotus hyväksyttiin.